

A Magyar Köztársaság nevében!

A Pécsi Ítéltábla a Nagyné dr. Lukács Anna ügyvéd által képviselt **felperes neve** (felperes címe) felperesnek, a Dr. Bali-Papp Rita ügyvéd által képviselt **I.rendű alperes neve** (I. rendű alperes címe) I. rendű, és a **II. rendű alperes neve** (II. rendű alperes címe) II. rendű alperesek ellen kártérítés megfizetése iránti perében a Baranya Megyei Bíróság 2010. szeptember 17. napján kelt 9.G.20.012/2010/23. számú ítélete ellen a felperes részéről 27, 28, 29, és 31, a II. rendű alperes részéről 30. sorszám alatt benyújtott fellebbezése folytán meghozta a következő

Ítéletet:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét - fellebbezett részében - részben megváltoztatja, a kamatfizetés kezdő időpontját - 150.906.990.-forintból - 16.000.000,- (tizenhatmillió) forint után 2002. június 16. napjában, 134.906.990,- (egyszázharmincnégymillió-kilencszázhaty-ezer-kilencszázkilencven) forint után pedig 2002. április 11. napjában állapítja meg, a kamat mértéke 2004. december 31. napjáig 11 %, az ezt követő időszakra pedig a kifizetés napjáig az elsőfokú bíróság ítéletében írt kamatmérték az irányadó. Mellőzi a 15 napos teljesítési határidőt, és a II. rendű alperest a marasztalási összeg megfizetésére a felperes által kiállított számla kézhezvételével egyidejűleg kötelezi.

A II. rendű alperes által a felperesnek fizetendő elsőfokú perköltség összegét 1.121.390,- (egymillió-egyszázhuszonegyezer-háromszázkilencven) forintra leszállítja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg a II. rendű alperesnek 15 napon belül 2.880.000,- (kettőmillió-nyolcszáznyolcvanezer) forint másodfokú perköltséget.

Kötelezi a felperest és a II. rendű alperest egyenként 900.000,- 900.000,- (kilencszáz-ezer-kilencszáz-ezer) forint le nem rótt fellebbezési illeték megfizetésére külön felhívásra az államnak.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság a megismételt eljárásban meghozott - fellebbezett - ítéletével kötelezte a II. rendű alperest arra, hogy fizessen meg a felperesnek 97.185.137,- Ft-ot, és ebből 3.200.000,- Ft-nak 2002. augusztus 30. napjától a kifizetés napjáig késedelmi kamatát, továbbá, hogy fizesse meg 150.906.990,- Ft-nak 2003. május 20. napjától a kifizetés napjáig járó késedelmi kamatát. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Ítéletében a Pécsi Ítéltábla Gf.IV.30.188/2009/4. számú részítéletében - a hatályon kívül helyezett ítéleti rendelkezéssel összefüggésben - adott iránymutatásnak megfelelően azt állapította meg, hogy a megismételt eljárásban fenntartott és elbírálandó kereseti kérelmek közül a felperes 103.492.436,- Ft vállalkozói díj iránti követelése (az eredetileg követelt 198.141.000,- Ft vállalkozói díjból levonva a jogerősen részítélettel megítélt 94.648.564,- Ft-ot) 93.985173,- Ft erejéig alapos, az e keresettel szemben védekezésként előterjesztett semmisségi és érvénytelenségi kifogások pedig alaptalanok, a II. rendű alperes ügyvezetője által a II. rendű alperes nevében a felperessel, mint a II. rendű alperes tagjával megkötött vállalkozási szerződés a taggyűlés jóváhagyásának hiánya miatt nem érvénytelen, mert a II. rendű alperes az ügyvezető eljárását jóváhagyta. Nem találta megállapíthatónak a vállalkozási szerződés érvénytelenségét a Ptk.201.§ (2) bekezdése alapján sem. E körben kifejtette, hogy a felperest három ajánlattevő közül választották ki, a felperes ajánlata, amely a legalacsonyabb ajánlat volt, az ajánlatok értékelésével megbízott cég véleménye szerint a kivitelezési árak országos átlaga -119.000,- Ft/négyszetméter - alatt maradt, a feltűnő értékaránytalanság tehát szóba sem kerülhet. Alaptalannak találta a II. rendű alperesnek a szerződés jó erkölcsbe ütközés miatti semmisségére hivatkozását is, az alperes által hivatkozott BDT 2009. 2020. számú döntésében foglaltakat - eltérő tényállás folytán - nem találta alkalmazhatónak. Az érvényes vállalkozási szerződés alapján elbírálv a felek jogvitáját, azt állapította meg, hogy a szerződés teljesítése pénzügyi okokból lehetetlenült, a felperes saját erőből nem tudta finanszírozni az építkezés folytatását, a II. rendű alperes pedig a hitelintézet által szabott szigorú folyósítási feltételeket nem tudta teljesíteni, ezért a lehetetlenülés következményeként a peres felek szerződése a Ptk.312.§ (1) bekezdése alapján megszűnt, és mivel a II. rendű alperesnek felróható okból nem lehetett a kivitelezést folytatni, a lehetetlenülés a Ptk.399.§ c) pontja alapján a megrendelő érdekkörében felmerült okból következett be. A felperesi teljesítés arányát szakértői véleményre alapítottn 31,521%-ban állapította meg, az ennek az arálynak megfelelő vállalkozói díjat 193.43737,- Ft-ban, melyből a II. rendű alperes 4.800.000,- Ft-ot fizetett meg, ezért a fennmaradó tartozás, 188.633.737,- Ft forint megfizetésére kötelezte a II. alperest (a részítélettel jogerőre emelkedett marasztalási összeggel együtt). Ezen összeg ÁFA tartalma után a késedelmi kamatkövetelést alaptalannak találta, és a II. rendű alperest késedelmi kamat megfizetésére 150.906.990,- Ft nettó összeg után kötelezte - helyesen, mert a korábbi hatályon kívül helyező részítéleti rendelkezés a részítélettel jogerőre emelkedett tőkerész kamatának megfizetésére irányuló

kereset elbírálására is vonatkozott -, és a kamatfizetés kezdő időpontját 2003. május 30. napjában, azaz a keresetindítás időpontjában határozta meg a Ptk.298.§ b) pontja alapján, mert álláspontja szerint a felperes a keresetindítással szólította fel teljesítésre a II. rendű alperest.

A felperes kártérítési kereseti kérelmét elutasította, mert azt állapította meg, hogy a szerződés teljesítése olyan okból vált lehetetlenné, amelyért egyik fél sem felelős, ezért a lehetetlenülésre a felperes - szerződésszegés hiányában - kártérítési igényt nem alapíthat. A felperes elmaradt haszon, és nem vagyoni kártérítés megfizetése iránti kereseti kérelmével kapcsolatban utalt arra is, hogy a felperes e körben a kár bekövetkezését sem bizonyította.

A perköltség megállapításánál az elsőfokú bíróság 43-57%-os pervesztességi, illetőleg pernyertességi arányt vett alapul, és ez alapján arra a következtetésre jutott, hogy az eltérő mértékű díjmegállapodások miatt a II. rendű alperes köteles ügyvédi munkadíj fizetésére, melyhez hozzászámítva az elsőfokú eljárás során előlegezett költségeket, a Pécsi Ítéletábra részítéletében megállapított másodfokú eljárási költséget, valamint a megismételt eljárás költségét alakult ki a rendelkező részben írt mértékű, II. rendű alperes által fizetendő perköltség. A pernyertesség-pervesztesség arányában kötelezte egyben a feleket a le nem rótt illeték megfizetésére is.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen mindkét fél fellebbezett. Felperes fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatását, és a kártérítésre irányuló kereseti kérelme teljesítését, valamint a perköltség tárgyában hozott ítéleti rendelkezés megváltoztatását és a közte és a képviselője közti megállapodásban kikötött díj megtérítését kérte, álláspontja szerint azt indokolatlanul mérsékelte az elsőfokú bíróság. Sérelmezte a kamatfizetés kezdő időpontját is, és azt elsődlegesen a kereseti kérelemnek megfelelően, másodlagosan pedig 2002. június 11. napjában kérte megállapítani. E körben hivatkozott arra, hogy az általa kiállított számla alapján a II. rendű alperes fizetési kötelezettsége 2002. április 11. napjával beállt, ettől az időponttól késedelembe esett, a ki nem számlázott összeg megfizetésére pedig a felperes a per iratai közt elfekvő felszólító levelek szerint 2002. április 19-én, április 22-én, majd 2002. június 10-én is felszólította a II. rendű alperest. Sérelmezte, hogy bár az elsőfokú bíróság a szerződés lehetetlenülését állapította meg, annak időpontját nem rögzítette, álláspontja szerint a felek közti szerződés a felperesnek felróhatóan akkor lehetetlenült, amikor az érvényes fővállalkozási szerződés ellenére a II. rendű alperes 2004. március 4-én megkötött egy másik fővállalkozási szerződést. Az egyes kárelemek tekintetében a fellebbezésében az elsőfokú eljárásban már előadott tényeket és körülményeket tartotta fenn.

A II. rendű alperes fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatását, és a megismételt eljárásban fenntartott vállalkozói díj iránti kereset elutasítását kérte, a részítéletben meghatározott összeg ÁFÁ-val csökkentett része, azaz 78.873.804,- Ft erejéig 2003. május 30. napjától késedelmi

kamattartozását nem vitatta. Másodlagosan, amennyiben az elsőfokú bíróság ítéletét a másodfokú bíróság helybenhagyná, kérte, hogy a II. rendű alperes fizetési kötelezettsége számla ellenében álljon be. Továbbra is hivatkozott arra, hogy a szerződés a II. rendű alperes taggyűlése jóváhagyása hiányában nem jött létre, hogy az átalánydíjas vállalkozási szerződés a tételes költségvetés hiánya miatt semmis, emellett jó erkölcsbe ütközik, és feltűnően értékaránytalan is. Ezért továbbra is fenntartotta azt az álláspontját, hogy a felek közti elszámolás alapja jogalap nélküli gazdagodás Ptk. 361.§-a szerinti szabálya. A szerződés érvényessége esetére arra hivatkozott, hogy a felperes a fővállalkozói díj arányos részére tarthat igényt, amely a joggyakorlat szerint a létesítmény árának 6-12%-a, valamint az igazolt kiadásainak megtérítését igényelheti. Maga is sérelmezte az elsőfokú bíróság ítéletének perköltségre vonatkozó rendelkezését, álláspontja szerint miután a II. rendű alperes nagyobb részt pernyertes lett, fel sem merülhet, hogy a pervesztes fél részére perköltséget fizessen.

A fellebbezések - részben - az alábbiak szerint alaposak:

Az elsőfokú bíróság ítéletében a tényállást helyesen állapította meg, azt a másodfokú bíróság ítélezése alapjául elfogadja. A helyesen megállapított tényállásból kiemeli a másodfokú bíróság - különösen a szerződés megszűnésének jogi megítélése, valamint a kamatfizetés kezdődőpontja szempontjából jelentős - az alábbi tényállási elemeket:

A felek közti szerződés 2. 9. pontja rögzítette, hogy a szerződés aláírását követő 15 napon belül megrendelő, kivitelező, műszaki ellenőr által jóváhagyott műszaki pénzügyi ütemterv készül a szerződés mellé csatolásra. A 2002. március 14. napján elkészült ütemtervet a felperes részéről K. G. írta alá, a megrendelő részéről pedig K. G. , a műszaki ellenőr jóváhagyása hiányzott. A szerződés 5. 3. pontja kimondta, hogy a megrendelő a vállalkozói díjat a mellékelt pénzügyi ütemterv alapján havi számlázás formájában, 5 banki napos fizetési határidővel utalja a vállalkozó bankszámlájára. A felperes 2002. január 21. napján, 2002. június 15-i fizetési határidővel bruttó 20.000.000,- Ft-ról állított ki számlát, 2002. április 2. napján pedig 2002. április 10-i fizetési határidővel - utalva arra, hogy az az ütemterv szerinti 3. számú részszámla - 142.512.800,- Ft nettó összegről. A számlákat a felperes 2006-ban visszavonta.

A peres felek 2003. szeptember 3. napján megállapodást kötöttek, „kikötői üzletsor - befejezetlen beruházás” tárgyában. Kinyilvánították, hogy eme megállapodás aláírásával egyidejűleg megszűntnek nyilvánítják a felperes és a II. rendű alperes között 2002. március 8. napján létrejött vállalkozási szerződést, így a kikötői üzletsor befejezetlen beruházásnak minősül. A felek a megállapodásának további része azt a célt szolgálja, hogy a felek jogviszonyát a jövőre nézve rendezze, és a felperes beruházása, kifizetetlen számlája ellenértékéhez hozzájusson. A megállapodás lényege pedig az volt, hogy közösen a II. rendű alperest részvénytársasággá alakítják át, amelybe a vállalkozó részéről 150.000.000,- Ft értékű tárgyi apport - befejezetlen beruházás - kerül, az I.rendű alperes részéről pedig 13.570.000,- Ft

készpénz. A felperes e megállapodástól 2003. december 20. napján érdekmúlásra hivatkozva elállt.

Az elsőfokú bíróság a helyes tényállás alapján helyesen állapította meg a felperes részére járó vállalkozói díj összegét, e körben azonban az ítélet jogi indokolását - különösen a felek közti szerződés megszűnése kérdésében - az alábbiak szerint módosítja a másodfokú bíróság:

A 2003. december 3-i megállapodásnak az elsőfokú bíróság - feltehetően a 2003. december 22-i elállási nyilatkozat jogkövetkezményeinek téves értékelése miatt - nem tulajdonított jelentőséget, a másodfokú bíróság álláspontja szerint azonban a felek közti szerződés megszűnése kérdésében e megállapodás releváns. E megállapodásnak a korábbi szerződéses jogviszonyt lezáró kitétele azt - a felek között egyébként már ráutaló magatartással is megvalósult - tényt erősítette meg, hogy a szerződéses jogviszonyt a felek megszüntnek tekintik. A megállapodásnak e részét a 2003. december 20-i elállás, a felek későbbi magatartásából is kitűnően nem érintette, és nem is érinthette. A felek egyike sem lépett ugyanis fel az elállást követően a másik féllel szemben sem a szerződés teljesítése, sem pedig annak más módon történő megszüntetése (pl. szerződésszegés miatti elállás) iránt. Ugyanakkor egy korábbi jogviszonyt lezáró, e tényt megállapító szerződéses megállapodás tekintetében - melyet egyébként a megállapodás többi részének teljesüléséhez, mint felfüggesztő feltételhez nem kötöttek a felek - az elállás, mely a szerződést a jövőre nézve szünteti meg, nem értelmezhető. Ezért a másodfokú bíróság a megállapított tényállásból azt a jogi következtetést vonta le, hogy a felek a vállalkozási szerződést közös megegyezéssel a Ptk. 319§ (1) bekezdése szerint megszüntették, és ezért a felperes a II. rendű alperes részére az általa nyújtott, még ki nem fizetett szolgáltatás ellenértékét a Ptk.319.§ (2) bekezdése alapján köteles megtéríteni. A megtérítendő vállalkozói díj mértékét az elsőfokú bíróság helyesen határozta meg, az e körben felhozott indokokkal a másodfokú bíróság mindenben egyetért.

Alaptalannak találta a másodfokú bíróság a II. r. alperes szerződés érvénytelenségével kapcsolatos kifogását, e körben egyrészt fenntartja a korábbi részítéletében foglaltakat, másrészt pedig egyetért az elsőfokú bíróság ítéletének indokaival. A tételes költségvetés hiányával összefüggésben a II. rendű alperes nem jelölte meg, hogy e hiány a Ptk. mely rendelkezése alapján eredményezné a szerződés érvénytelenségét, a hivatkozott eseti döntés a felperes által állítottakat nem is tartalmazza, de egyébként az annak alapjául hivatkozott 80/1973 GKT-t a Legfelsőbb bíróság 2/2006-os PK. véleményében meghaladottnak nyilvánította.

A szerződés megszűnése körében fent kifejtettek figyelembevételével is alaptalannak találta a másodfokú bíróság a felperes kártérítési keresetét. A felperes kártérítési igényt a II. r. alperessel szemben nem érvényesíthet, mert 2003. szeptember 3-i megállapodásban a szerződést közös megegyezéssel szüntették meg, a egyik félnek felróhatóságát sem rögzítették, a felperes a II. rendű alperessel

szemben szerződés szegésre hivatkozással semmiféle igénnyel nem lépett fel, jogfenntartó nyilatkozatot nem tett, ezért a utólag a szerződés a II. r. alperesnek felróható okból történt megszűnésére, vagy egyéb szerződésszegésre kártérítés alapjaként nem hivatkozhat.

Ugyanakkor alaposnak találta a másodfokú bíróság azt a II. r. alperesi igényt, hogy az ÁFÁ-t is tartalmazó marasztalási összegről a felperes adjon számlát, mert a számlaadás a számviteli és adójogszabályok, de a felek szerződési kikötése szerint is kötelessége, a II. rendű alperes fizetési kötelezettsége a szerződés 5.3. szerint számla alapján áll be, és mivel a korábban kibocsátott számlát a felperes visszavonta, s II. rendű alperes teljesítéséhez azt ismételtelen ki kell bocsátania. Ezért a másodfokú bíróság a teljesítési határidő tekintetében változtatta meg az elsőfokú bíróság ítéletét oly módon, hogy a II. r. alperes a marasztalási összeg megfizetésére az erről szóló számla megküldésével egyidejűleg köteles.

A kamatfizetés kezdő időpontjára vonatkozó felperesi fellebbezést részben alaposnak találta a másodfokú bíróság. Egyetért a másodfokú bíróság az elsőfokú bírósággal abban, hogy a pénzügyi ütemezés hiányában a szerződésben a teljesítési határidő nem volt pontosan meghatározva, a felperes azonban felszólításra követelhetette a teljesítést. A felperes által kiállított számla megküldése ugyanakkor megfelel a felszólításnak, ezért a II. r. alperesi késelem a számlában feltüntetett fizetési határidő lejártával következett be. Ebből a szempontból nincs jelentősége annak, hogy a felperes a számlákat, mivel az ÁFÁT nem tudta megfizetni, visszavonta, II. rendű alperesnek a számla visszavonását megelőzően bekövetkezett késedelmét a számla későbbi visszavonása azonban nem érinti. Ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által a kamatfizetés alapjául megállapított 150.906.990 forintból a korábban kibocsátott, de későbbi esedékességű nettó 16.000.000 forint után a kamatfizetés kezdő időpontját 2002. június 16. napjában, a később kibocsátott, 142.512.800 forint összegű számlából pedig - a marasztalás erejéig - a kamatfizetés kezdő időpontját 2002. április 11. napjában állapította meg.

Az elsőfokú bíróság a perköltségről a 47-53%-os pernyertesség-pervesztességi arányt figyelembe véve rendelkezett, és az ügyvédi munkadíjak összegszerű meghatározása miatt arra a következtetésre jutott, hogy az egyébként nagyobb részben pernyertes II. r. alperesnek kell a felperes részére perköltséget fizetnie. Ezzel a másodfokú bíróság nem ért egyet, a pervesztességi és pernyertességi arányok közt olyan kismértékű a különbség, amely indokoltá teszi a Pp. 81.§ (1) bekezdésének alkalmazását, azaz, hogy az elsőfokú eljárásban felmerült ügyvédi költségeiket a felek maguk viseljék. A másodfokú bíróság részítéletében megállapított másodfokú perköltség és az előlegezett költségek felosztása tekintetében a másodfokú bíróság egyetért az elsőfokú bírósággal, e költségek elszámolásának eredményeként pedig a II. r. alperes 1.121.390,- Ft-ot köteles megfizetni a felperesnek. A másodfokú eljárásban a II. r. alperes fellebbezése a számlakibocsátásra vonatkozó rész kivételével eredménytelen volt, a felperesi

fellebbezés a kamat tekintetében eredményes, egyebekben eredménytelen, ezért a másodfokú eljárásban felmerült költségeiket is maguk viselik a felek a Pp. 81.§ (1) bekezdése alapján.

Pécs, 2011. február 9.

Dr. Juhász László s.k. a tanács elnöke, Dr. Kovács Ildikó s.k. előadó bíró, Dr. Zóka Ferenc s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő